

Nyt fra nationalparken

Kære læser

Tiden flyver, og efterårsferien er for længst forbi. Inden vi får set os om, er det ved at være vinter, og med vinteren kommer mørket. Der er dog ikke mørkt alle steder, og langs den samlede dansk-tysk-hollandske vadehavskyst lyser mange byer op. Imidlertid kan lyset forvirre trækfuglene, så de mister retning og energi. Det Trilaterale Vadehavssekretariat står bag en fin lille tegnefilm som beskriver problemet. Du kan se den på [YouTube](#).

Med ønsket om rigtig god læselyst og dejlige oplevelser ved Vadehavet - de bedste hilsner fra sekretariatet.

Nationalpark-kolleger til træf i Vadehavet

En gang årligt samles medarbejderne ved de [fem danske nationalparker](#) til et 'nationalpark-træf', som varer cirka et døgn. I år var det vores tur til at være vært, og 6.-7. oktober havde vi den store fornøjelse at byde 26 kolleger fra Thy, Mols Bjerge, Skjoldungernes Land og Kongernes Nordsjælland velkommen i Nationalpark Vadehavet.

Størstedelen af træffet fandt sted på Fanø, hvor vi havde et tæt pakket program. Vi så bl.a. på nationalpark-formidling, var på landsbyvandring i Sønderho, hørte om Ren Strand Fanø og kystfugleprojekt og vandrede på Hønen og på stranden. Efter middagen torsdag aften stiftede NP-kollegerne bekendtskab med Fanøs meget levende kulturarv, da vi havde arrangeret live folkemusik og instruktion i at danse sønderhoning.

Fanø-musikerne var Ole Mouritsen, Tove De Fries og Jens Mouritsen. De vakte stor begejstring - og hvis du har lyst til at se og lytte med, så kan du her se [et klip med dem](#) fra en anden god gang.

Om fredagen tog vi vore kolleger med til en af nationalparkens perler, Skallingen. Gæsterne fik - ud over den store oplevelse det er blot at køre ad den smalle vej ud på halvøen - set den gamle redningsstation (billedet), hvor vi i samarbejde med Naturstyrelsen har lavet ny formidling.

Hjerting-elever hjalp med eDNA-prøver

Som et af i alt 25 marine verdensarvssteder er Verdensarv Vadehavet er med i et UNESCO-drevet projekt, som ved hjælp af eDNA skal give øget viden om artsdiversiteten i havene. eDNA - environmental DNA, eller miljø-DNA på dansk - er arvemateriale fra organismer fundet i omgivelserne - det kan være i luften, jorden, sne eller i vandet. Det kan være meget vanskeligt at få et fuldstændigt overblik over artsdiversiteten i havet, men eDNA-undersøgelser er en god metode til at indhente mere viden om arterne.

eDNA-projektet kører som et såkaldt citizen science-projekt, hvor almindelige borgere hjælper forskerne med at indsamle data, og i den danske del af Vadehavet deltog eleverne fra en 6. klasse fra Hjerting Skole. Sammen med Nationalpark Vadehavets naturkonsulent og marinbiolog Xenia Salomonsen var eleverne ved Hjerting strand, hvor de skulle tage eDNA-prøver.

Læs mere om eDNA-projektet og Hjerting-elevernes indsats [på vores hjemmeside](#).

Nye retningslinjer for sæl- og hvalturisme

Miljøministeriet har for nylig udsendt et sæt retningslinjer (code of conduct) for, hvordan sæl- og hvalturisme bør foregå. Arbejdet bygger på input fra en arbejdsgruppe om naturturisme på havet, som også Nationalpark Vadehavet har deltaget i. Udgangspunktet var i første omgang at få udarbejdet retningslinjer for sæl- og hvalturisme. Retningslinjer for sælturisme er udkommet for nylig og kan findes [her](#). Man kan også læse mere [på Miljøstyrelsens hjemmeside](#).

Tilsvarende er der udkommet code of conduct for hvalturisme, der skal sikre, at turisterne kan opleve marsvin og delfiner uden at forstyrre disse små hvaler. Læs mere [her](#) - og se [hval-retningslinjerne her](#).

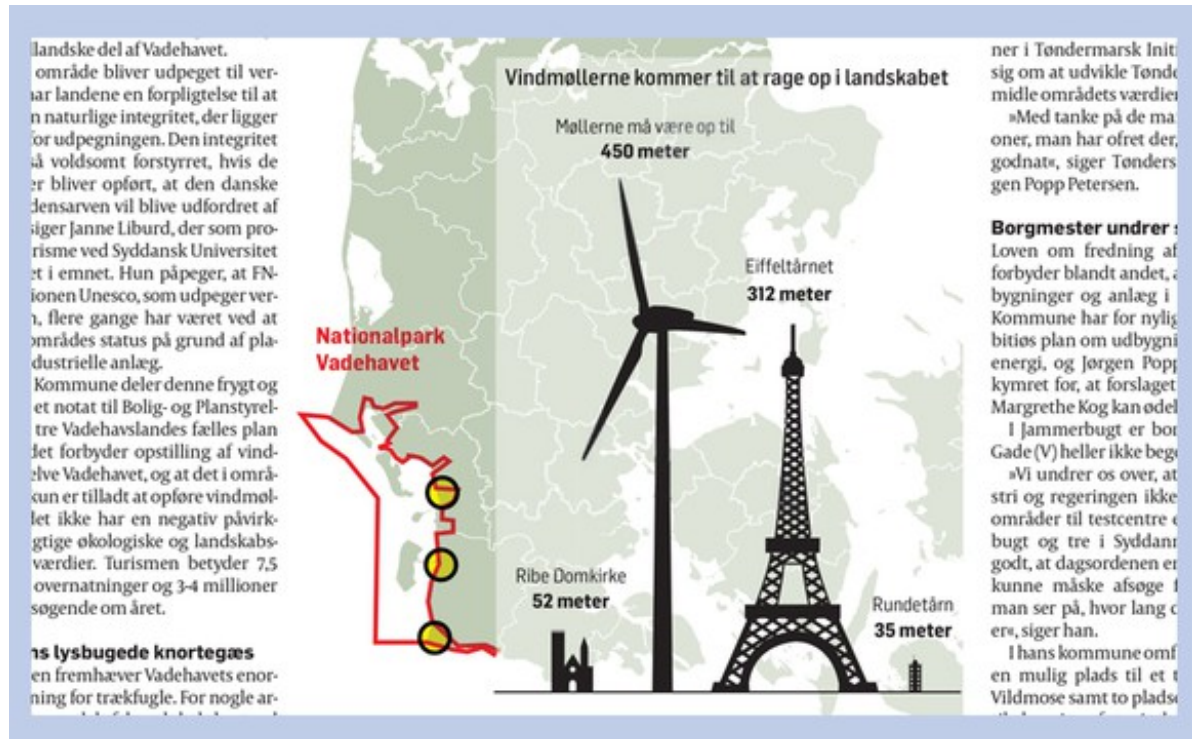

Gråhaj-unger fundet i Vadehavet

I år har forskere og fiskere i samarbejde fanget fire nyfødte [gråhaj](#)-unger i den hollandske

del af Vadehavet. Gråhagen findes mange steder i verden, men lever dybt ude i havet. Gråhajers æg klækkes inde i livmoderen, før de fødes. Og efter 12 måneders drægtighed, fødes 4-54 unger.

At finde unger i Vadehavet er helt unikt, og mere forskning vil kunne afdække, om hajerne bruger Vadehavet som fødestue. Swimway-gruppen i det trilaterale vadehavssamarbejde arbejder på at få sat større fokus på fiske-migration. En årlig monitoring er et øjebliksbillede, der ikke tager højde for den årstidsvariation, der er i forhold til arternes gydning-fødselsperiode, migration, habitat ændringer m.v.

Testmøller vil true Verdensarv Vadehavet

Sagen om, at tre områder i og ved Nationalpark Vadehavet er bragt i spil som mulige steder at placere et testcenter for store hav-vindmøller har fået stor mediebevågenhed her i oktober. I regionale såvel som nationale dagblade, på tv samt i digitale nyhedsmedier.

Nationalparkens bestyrelse har sagt klart og utvetydigt nej til ideen og fremført en lang række argumenter. Som det vigtigste peger man på, at et testcenter vil kunne ændre hele grundlaget for, at Vadehavet er på UNESCO's verdensarvsliste - og dermed true dets status som verdensarv.

Nationalparkbestyrelsen har sendt et brev til den ansvarlige minister, indenrigs- og boligminister Christian Rabjerg Madsen, hvori man forklarer, hvorfor det er en rigtig dårlig idé at placere testmøller i eller klos op ad Nationalpark og Verdensarv Vadehavet. [Læs mere på hjemmesiden.](#)

Illustrationen viser et udsnit af en artikel i dagbladet Politiken 13. oktober med en grafik, der anskueliggør, hvor gigantiske, testmøllerne i virkeligheden er.

11 nye nationalparkpartnere

Nationalpark Vadehavet har fået 11 nye [partnere](#). Det skete da repræsentanter for de 11 - fordelt på otte virksomheder, to skoler og et forsamlingshus - i slutningen af september gennemførte det obligatoriske grundkursus for nye nationalparkpartnere.

En række sammenlægninger og lukninger af partnervirksomheder har det seneste par år betydet en lille tilbagegang i antallet af nationalparkpartnere, men med de 11 nye når det samlede antal op på 236, som er på niveau med, da der var flest.

Partnerne kommer alle fra en af de fire vadehavskommuner - det er nemlig et afgørende kriterie for, at man overhovedet kan blive partner med nationalparken og dermed indgå i det store netværk af virksomheder, foreninger og institutioner, som ønsker at være med og på forskellig vis bidrage til nationalparkens udvikling. Til fælles glæde og gavn.

De 11 nye partnere er: Esbjerg Bryghus, Rindby Forsamlingshus (Fanø), Sportspark Blåvandshuk, Højer Efterskole, TotalEnergies EP Danmark (Esbjerg), SæbeRiget (Ho), Is'N'kram (Højer), Marskdestilleriet (Tønder/Rømø), Egebæk-Hviding Skole, Norlyk Destilleri (Tønder) og Gammelgaard Multiservice (Skærbæk).

Verdensarvspartnere på to dages kursus

Torsdag-fredag (27.-28. oktober) står den på intensiv undervisning i Vadehavets biodiversitet, økologi og fugleliv for cirka 40 deltagere i det årlige kursus for nationalparkens verdensarvspartnere.

'Verdensarvspartner' er en særlig kategori i partnerprogrammet. Det er en udbygning af kategorien 'nationalparkpartner' og er tiltænkt de partnere, som ønsker at have tilknytning til Verdensarv Vadehavet og aktivt inddrage verdensarven i det daglige arbejde.

Alle nationalparkpartnere kan også blive [verdensarvspartner](#) - hvis de i et gensidigt forpligtende partnerskab vil arbejde på at bevare Verdensarv Vadehavet for fremtiden som natur- og kulturressource. Derudover forpligter man sig på, at alle relevante medarbejdere skal tilegne sig viden og kompetencer om Verdensarv Vadehavet. Det sker på to årlige kursusdage, som i år finder sted på og omkring Vadehavscentret i V. Vedsted samt på Mandø.

På billedet ses biolog Jørgen Baungaard Hansen, Ribe, som står for undervisningen sammen med Kim Fischer, Fanø, og John Frikke fra nationalparken.

Gammel kending bliver ny kollega

Søren Christensen bliver ny udviklingskonsulent hos Nationalpark Vadehavet. Mange af nationalparkens partnere kender Søren Christensen som den ene halvdel af marketing- og designbureauet Kirk & Kløgt i Ribe - og mange vil også huske, at han i perioden 2014-2016 var ansat i nationalparksekretariatet.

Med ansættelsen overtager Søren ansvaret for Nationalpark Vadehavets partnerprogram og for bæredygtige udviklingsaktiviteter. Han begynder i sit nye job 1. december.

I en [artikel på vores hjemmeside](#), kan du læse mere om Søren og om hans tanker om jobbet.

Vadehavet og Det Gule Hav

Vadehavet er en rollemodel for Sydkorea... Ja, det lyder måske lidt langt ude, men 12.

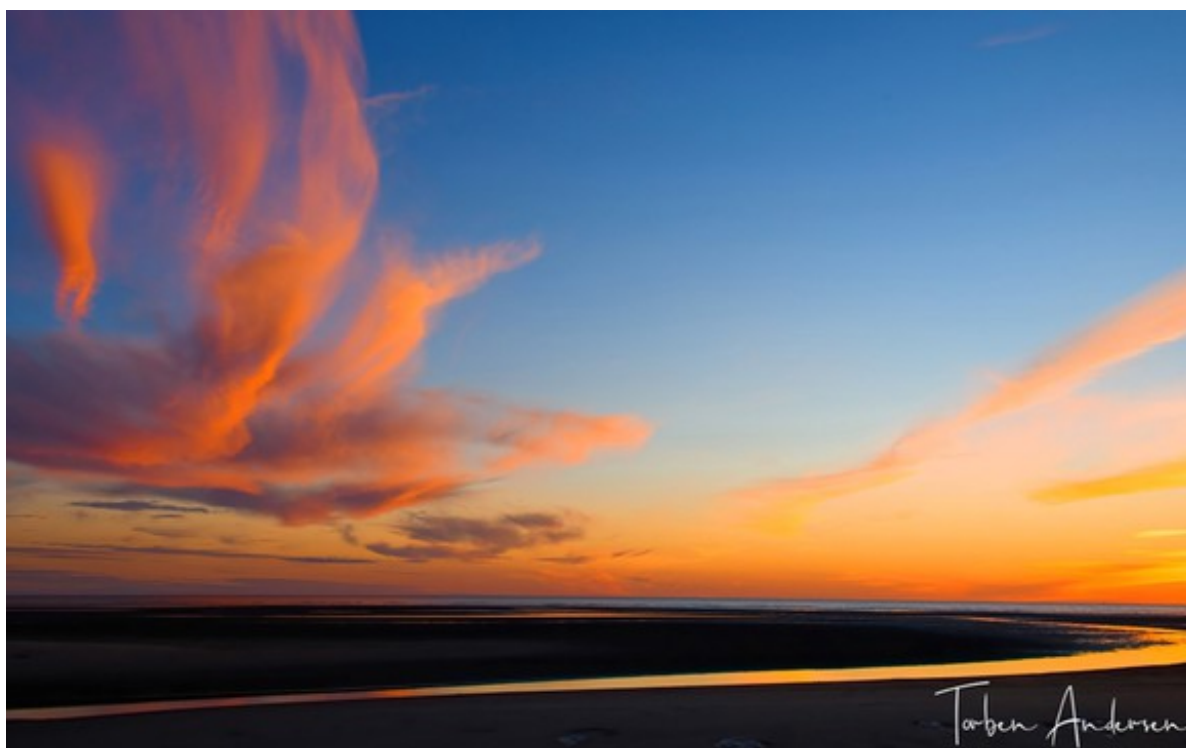

oktober havde sekretariatet på Rømmø besøg af en delegation af forskere, NGO'er og repræsentanter for den Øst Australsk-Asiatiske Trækrute. Sagen er nemlig, at [det Gule Hav](#) har et tidevandsområde, som i lighed med vores vadehav besøges af millioner af trækfugle.

Mange af vade- og andefuglene er de samme, men nogle naturligvis også forskellige. Og ligesom ved Vadehavet, hvor Danmark, Tyskland og Holland trilateralt samarbejder om at passe på natur og fugle m.v., så har Sydkorea taget initiativ til et samarbejde med sine naboer, hvor de er meget inspireret af den måde, vi gør tingene på ved Vadehavet.

I Vadehavet er vi dog kommet meget længere, men vi har det nok også nemmere med vores naboer - Sydkoreas naboer/samarbejdspartnere er nemlig Nordkorea og Kina!

Det fik nationalparkchef Peter Saabye Simonsen og naturkonsulent John Frikke fik en god dialog med sydkoreanerne om.

Det sker i Nationalpark Vadehavet i 2022

- 27. - 28. oktober - [Verdensarvpartnerkursus](#)
- 15., 22. og 29. november - [Stjerneguidekursus Mandø](#)

Guidede ture og arrangementer i [de kommende måneder](#) kan du blandt andet finde på vores hjemmeside.

Vidste du at:

- du lige nu kan [ansøge om at blive Naturvejleder](#)? Husk at søge inden 31. december 2022.
- du altid kan finde opgaver, film, viden og underholdning på [Mit Vadehav](#)?

Fotos: Trækfugle: Lars Gejl; Nationalpark-træf: John Frikke; eDNA-prøvetagning: Rolf Salomonsen; Sælturisme: Mandøpiggen; Gråhaj: Biopix; Partnerkursus: John Frikke; Verdensarvspartnerkursus: Jens L. Hansen; Søren Christensen: Privatfoto; Sydkoreansk besøg: John Frikke; Solnedgang: Torben Andersen; Ribe Å: Torben Hestehave

---

Nationalpark Vadehavet opbevarer din mailadresse til brug for udsendelse af nyhedsbrev og den bliver hverken videregivet til andre eller brugt til andre formål.

[Læs mere om Nationalparkens persondatapolitik](#) · [Klik her for at framelde dig](#)